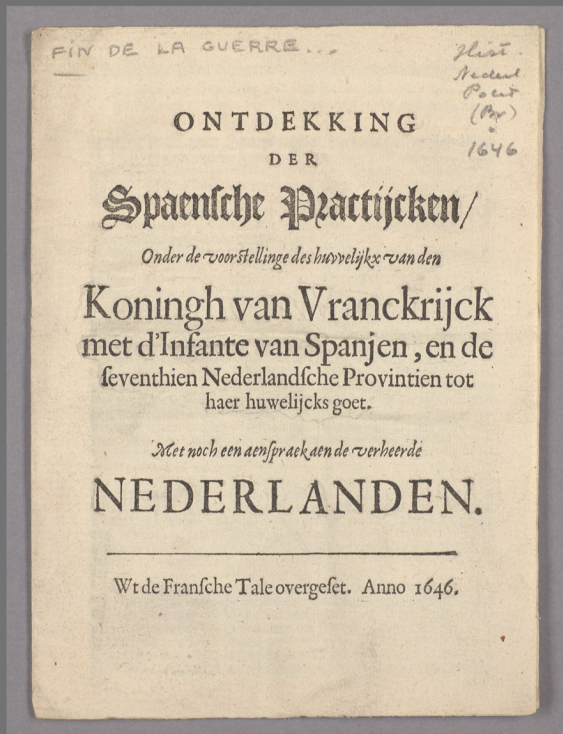

Ontdekking der Spaensche practijcken, onder de ...

Tryck // / I25 B 14 c Br. 1646 Fin

Tillkomstår 1646.

Digitaliserad år 2019

National Library
of Sweden

FIN DE LA GUERRE...

*Hist.
Nederland
Polit
(Noy)
1646*

ONTDEKKING

DER

Spaensche Practijcken/

Onder de voorstellinge des huwelykx van den

Koningh van Vranckrijck
met d'Infante van Spanjen, en de
seventhien Nederlandsche Provintien tot
haer huwelycks goet.

Met noch een aenspraek aen de verbeerde

NEDERLANDEN.

Wt de Fransche Tale overgeset. Anno 1646.

Ontdekking der Spaensche practijken, onder de voorstellingh des Huwelijks van den Koning van Vranckrijk met d'Infante van Spanjen, en de seventhien Nederlandsche Provincien tot haer huwelijks goet.

Het geen Spanje tegens Vranckrijk heeft durven aenbange/was meer met het Doffel/dan met de Leeus huyl bedeckt; en heeft dese bedriegelijke natie opt pet's voordeels op der Francen edelmoedigheyt ghehadt/ 't is ter suph/ of steelswijjs gheweest/en weynigh voor de wylst/en naec d'eygen aert der dapperheyt: want sy hebben door 't gevolg van hun zaken doen bliken/dat zy in Ulysses vonden wetender waren/dan moedige navolgers in d' Oorloghs daden van de dappere Hjar.

Doen zy Vranckrijk overheerschen wilde/die zy de Vpreene/ onder de schyck van haer wapenen niet beven/om in de boezem van levende kracht te dzingen. Sy wapende Francos teghen Francos/zette Alutaer teghen Alutaer/ onder deksel van keligie/zaepde haer Zaet in de Provintien/veste in 't midden en in de vier hoeken van 't Koningrijck opgehitste Kotten/tot de stem der Katholijck/ en uptroeping van de Protestant/en dreef de gemoederen meer en meer tot oproerige en aememelijste nieuwigheyt. Men heeft/na de betweelijche doot van Henrick de III. door een moordadige hand/naer huneygen ingebingh/ gevoert/ vzeemde voorstellingen/op de tapijten vertoont/gesien; nu van de Infante van Spanje met een Groot in Vranckrijk te trouwen/met hem de Coninklijke Mercken op 't hooft te zetten/dan met zich/door de Staten van 't Koningrijk de Kroon t' offeren/als door rechte geboegeelijcheyt/en de maghtigste beschermner der keligie van hun Vaderseren/ tot nadeel van de wettige navolger en ware behoeder van 't Koningrijk. Soo 't in 't geschil gestaen heeft/van door gemeene wapenen zeeg behaelt te hebben/wp hebben'er niet dan d'eer en sy 't voordeel van gehad. So wy Koningrijken/en erfelijke successien gedeelt hebben/sy accommodeerde sich met haer portie/om t' onse te lichtre te bespringen: Krozt/ van dese schone successien van Napels/ Spicilien en Milanen / is ons niet dan 't leedtwesen van ons vorigh verlies / de smert van onse teghenwooydighe qualen / en een gants schijnelijke onmogelijcheyt van daer opt weer in te raken/ overgebleven. En hoe veel hoofden zijn'er ghesnevelt / om niet gheweldt dese stercke plaets Perpignan/met het Graeffschap Roussillon weder te krijgen/ dewelcke een al te overgeloovige lichtvaerdigheyt/ van dit volck so konstelijcklijck bedacht/haer hadt doen lossen/ door Karel de Achste.

Maer so Spanje opt eenige listigheyt/onder een schijn-voordeel/verbozen gen/ voor Vranckrijk in 't werck selde/ men magh seggen dat dese voorstelling des Huwelijcx van de Infante van Spanje/ met de Koningh/ en de seventien Provintien van Heerland tot een Bruyts-gift/op 't selve Ambeelt/en in deselve winckel is ghesmeet/ als de Catholicon.in dese nare en dypstere plaetsen der Inquisitie / in d'onbewandelste deelen des handels / en de somberste helen / die noyt van 't licht der Son verlicht wierden. Bedriegelijche

raet/vol van alle list/verscheyde mael herbouwen/en dubbelsinnigh/schoort van buyten/maer daer een onepdelijk ghetal van qualen in gewonden zijn. Dit's een schoepioen die in onse boezem soetjes opruypt / om ons met sijn fenijnige staert de doodtsteect te geven. Dit's Pandoras doos / vol allerleye quade gaven/ die men ons / om ons te vergheven / aenbiedt. Dit's met een wootz een van d' Apocalypische diepten des Satans/waer mee hy Franckrijck/de Vereenighde Nederlanden/ en veel andere Staten van Kristenrijck mee te quellen meent.

Ick raak hier niet noch bloet noch personen/ en ick besta niet 't Verbondt van Spanjen als dat van Franckrijck onwaerdigh te verwerpen. Dit sou tegens't gemeen gewoelen gefondigt zijn/en ons' epgen onderbinding sou ny tegenspreken. Dit so vermaerde wit van Castilien heeft Franckrijck/in't behoefstigte van'er zaken/een Koningin gegeven/om haer moeder van een Koning te maken/die de toenaen van Heyligh verdient heeft/hebbende vooz de welstant van'er Soon/en sijn Koningrijk gedaen/al 't geen/datmen van een epgentlijke goede Moeder/ en van een uytstekende Princeesse sou kunnen hopen: en dese groote Koningin/die heden in 't Koningrijk so moedigh niet een onnavolghelijck beleyt/ dooz so gelukkige uytgangen/en opvoeding van een jonge Koning/tot eer van de naem der Francops/ en achingh van sijn wapenen heerscht / doet al de werelddt belijden dat dit onschatbaer goet aen Franckrijck ghekomen is / van de plaets daerse noyt anders dan veel quaet van ontfangen heeft/en dat 't ellenden/die Spanje ons voorzehenen heeft aengedaen/by de tegenwoordige gelucken niet halen/die de Kegering van dese Princeesse/die sy ons vooz Koningin heeft gegeven/ons doet smaken. Dit's de soetheydt van de stercke ghekomen/dit's de homigh / die de Spaensche Leeuw ontjaeght is.

Dies zeg ick dat de Koningin te goeden Moeder is/en dat sy de welstant van 't Coningrijk te seer bemint/om sodanige voozstellingen aen te nemen. Dese Princeesse heeft van 't Spaensch niet dan de geboorte gehouden: Haere opvoeding/nepgingh en al haer wercken zijn t'eenmael Fransch. Sy ghebruykt haer voozichtigheyt en verstant niet/ dan tot welstandt van de Koning/en de vergrooting van Franckrijck: En nu dat de kracht der Fransche wapenen/dooz haer wijs beleyt/dooz dien uytnemende kraet/die'er sijst/gestemmt/sich oprecht/zijn veel van de Nederlandsehe Provincien verandert/de vrees en schrick in 't midden van't Landt gheboert/de sterckste en de meest-aengheleghene Steden verobert / en byna al de andere tot Frontieren van Franckrijck en de Vereenigde Nederlanden gemaecht: nu/dat het met alle dese volckeren/van't Spaensche juck verdruct/sich laet aensien/tot een algemeen oproer/want sy nergens na/dan naer hare verlossing smakken: Nu/dat'er anders niet tot vorderingh van hare welstant ober is/van haer dadelijck en gewilligh/by de Francops en Hollanders in te voegen/er sy op een kort/met soutere kracht gedwongen worden: Nu/dat Spanjen haer/en sy Spanjen/niet meer en vertrouwen; nu den Spanjaert geen gebiedt meer en heeft/dan in sijn kasteelen/over een half gemuyncert kringhvolck/en een verlopen wacht-besetting/dooz gebreck van besolding: De Soldaet/ dooz begeerte verhongert op hysen goedt van d' alderrijkste Borzers en Kooplie-

den 1

den: Den Borger en koop-man/dooz de roofgierigheyt en plonder-lust der Soldaten/in 't misstrouwen gebracht / en nu/ dooz hare epgen onderbinding/ wijs gheworden zijnde/de Spanjaerts vooz bloetstorters aensien/als sulcke/ die altyt bereyt sijn/om toe te tasten/en hui 't gat uyt te jagen: Nu/dat den Koninck van Spanjen dese overheerde Provincien niet langer/noch met kringhvolck/noch met gelt kan bystaen/en sijn saken in alsulcken staet gekomen sijn/dat hy dese Landen meerder tot sijn hulpe van nooden heeft/van by hem middelen sijn/om die te helpen: Na 't overgaen van 't Gentsche Sag/en de Stadt Hulst / 't welck de t'samen-komst van de voozmaemste Vlaemsche Steden verhindert/ en de wegh/tot de verovering van Antwerpen/ aen den wijsen en kloekmoedigen Prince van Oranjen opent/die daer korte gangen mede sal gaen/ en vooz't sijn Vpandts Landt/of een Contributie/of de plandering van sijn Legers sal onderwerpen: Na dese gewenschte en ghefukkighen innemingh van Gzebelingen / een van de sterckste plaetsen van gantsch Europa/als mede die van Borbowg/dooz 't wijs beleyt en dappere moedighheyt van den Hertogh van Orleans/ aende Fransche zijde gedwongen en bemachticht/die in dit stuckwerck wel beroont heeft/dat de denghit in de daedt gelegen is/en dat die als begraven blijft/so langh sy sonder oeffeningh is: Hier dooz heesmen kunnen oorzdeelen/ 't geen Franckrijck/so in de bezigheden des Oozloghs als des Vrees/van desen Hertogh te hopen heeft; hier komen d' andere plaetsen als ghebloekert / en 't gantsche onlegghende Landt onder Contributie ghehouden worden; alhier is nu niet meer te veroberen aen dese Vlaemsche kant/als Dypnkerken/en eenige kleyne nestjes/ die maer de moeyten van de naestkomende Vooz-fomer mogen wederstaen/dese dooz de Zee/ niet komende ontset worden/vermidts de sluytingh harer Havenen/met Hollandsehe Scheyen beset/sullen genootsaekt sijn/niet minder tegenstant als Gzebelingen/ dooz hun swackheyt aen de Lantzijde/haer ober te geven: Na dat sal'er niet meer resten dan Namien/en veynig auctorite op de Moesel/om de communicatie van Dypstandt met dese Waelsche Provincien af te snijden/ die van 't gebreyck der Zee berooft/die gelijck de mant is/ die 't gantsche lichaem leden en voedt sel geeft/en van de hulp der Dypscheyen te landt/ dat altydt haer rechte arm gheweest is; Dat menschelijke middel is'er dan om meer tegen te staen? Sal't Landt self de koozdt om de de hals niet moeten nemen / of liever de Fransoychen en Hollandsehe heersingh moeten aenroepen / en dese vreesde vooz altydt verjagghen? En sou Franckrijck niet al dese voozdeelen na sulcke voozstellingen hooren?

Dies was het groote vooznamen en besuyt ghemaeckt dooz Henrick de Groot tegen Spanje/dat niet dan dooz een verbloekte moozdenaers handt ghestut wiert. De Fransman moest sijn volkomen overwinning/dooz 't afsakken van de Moesel beginnen; en Maurits Hoogl. ged. met de macht der Staten moest by de selve kribier op/en veder bysonder de vpartijke plaetsen/die hen in de weegh waren / aentasten/ tot dat sy malkander ontmoeten.

De Grooten/die Franckrijck teghenwoordigh beheerschen/schijnen die te genwoordig dooz de geest van desen groote Koning/niet genaedicht te worden? Sy volghen deselve bewegingen / hui aenslagen schijnen uyt een voozsproung t'ontstaen/d' Oozloghs uytballen in de meulen van sijn vooznamen-

20 3

gen

gen gemaect. Ozebelingen is/ gelijs ick gesegt heb/ in een oogeblick upt de Spaensche macht gerukt/ en weer onder 't gebiedt van haer wettig Heer/ en de macht van haer Koningh ghekomen. Dijnkercken en al dat er ontrent licht/ dat oock van de Franse heerschappij is/ sal haest deselve gang moeten gaen/ en ghelijckerhandt d'overwinnende naem aenroepen/ terwyl van d'ander zijde de Prins van Oranje/ met geluk en dapperheyt verselt/ en niet aen sijn aenflagen onmogelijcks vindende/ de Steden en Landsdowen/ die sijn Gouvernemen ten onwingen/ onderwerpen sal/ en van sijn gebueren goede vrienden/ sal hy sijn gebueren/ medegesellen van een genegentheyt en leden van een lichaem maken.

Dit is ten deel dat Spanje heden tot dese voorstellingh verplicht. En de Spanjaert sich op 't tijp van 't verlies deser Provincien siende/ stelt voor van 't geen/ dat hy niet langer houden kan/ te laten/ en aen Oranckrijk 't lant/ dat Spanje niet langer houden kan/ te geven.

Wijders de krachten des grooten lichaems van Spanje/ elders bij 'g en in veel andere plaetsen verdeelt wesende/ so sietmen wel/ datse op een tyt niet alles versorgen kan/ en dat het/ om datse zich van twee zijden/ in 't hertje van 'r Landen bestreden siet/ noodtsakelijck is/ dat de geesten van al de deelen des lichaems daer naer toe loopen/ om het te besichtighen en staende te houden/ en dat de verst-ghelegenste niet verquijnen/ of sonder pols en beweegingh blijven.

Spanje is 't hooft van Europa/ gelijs 't oock is van al d'andere Koningsrijken en Staten van de Spanjaert. Dozt van twee zijden aen 't hooft en de zijden/ besprongen. Kataloonse/ van misnoeging/ om 't vzeken van haer Privilegien de hairen rijssende/ heeft de bescherming van Oranckrijk aengeropen/ de Standaert van 'er vryheyt ontvonden/ en zich tot de staendes houding van die gewapent. De noodt der saken des Konings van Spanje/ heeft daer sijn Persoon en grootste machten getrokken/ om Oranckrijck overwinningen te stutten/ en nauwelijx hadt hy Lerida weer komen krijgen/ en Carragonna ontsetten/ so hy niet al sijn maght te werck gestelt hadt.

Portugael een nagel aen de Spaensche eergiericheyt geslagen hebbende/ dooz de verkiepingh van een Koningh/ in een algemeene/ en als wonderlijcke handklapping van 't gantsche Koningrijk/ doer wonderen in Castilien/ ontvint hem Steden en Landen/ bestrijt hem van 't sijn/ en wint Satalien: en een deel van Oostindien van sijn gros met Portogael en andere plaetsen van d'Afrikaanse zijde/ die 'er aenhangen/ outbonden/ stellen haer upt wanhoop van so veel verlies/ aen die ry/ en vzeughen haer tot dese verdoemelijcke ghewoonte/ van dese verwechten Koningh een Rhod te verwecken/ om hem te doen hersterven.

De Koninghrijken en Staten/ die hy in Italien besit/ van 't gheboel soo veel 'er quaden/ als sy lijden/ om sijn eergiericheyt te stuyven/ in al dese vzeem de Oozloggen ter Zee en te landt geperst/ kommen niet meer/ en zijn op 't tijp van sich daer tegens te versetten/ om sich van de last der Spaansche dienstbaerheyt te verlossen.

De Heplige Vader/ hoewel hy een participant in sijn passien/ in sijn inkomst van 't Pauzdom is/ heeft geen grooter begeerte/ dan sijn Pauwelijcke Hoet

Hoet van subjectie te bezyen/ en aen 't gantsche Kristendo n te doen blijheit/ dat hy 't sichtbaer Hoost der Kercke/ en de gemeene Vader van al de Kristenen is/ en dat/ is hy 'er als een Doz ingekomen/ het hem licht sal zijn als een Neulu te regeren. In allen deelen sal hy vzeelen van sich Spaansch gheuegt te toonen/ upt vzeese van een groote scheuring in de Kercke te maken/ of de Franse tot een Patriarchschap te verplichten.

Duytflandt is so van de binnen en byren Oozloggen afgemat/ dat sy de hulp van Spanjen meer van node heeft/ dan middel om haer te helpen.

De Prins Ragotzkij/ ghesteben van de maght der Ottomanen/ vzoebe wercken van de wanhoop der verdrukte Princen/ heeft hem de moepte/ van Hongarijen te beswaren/ vooz langh afgesieden.

De Sar van sijn sortuyn aen 't Hups van Oostenrijk verplicht/ pooght niet/ dan om sijn stock upt 't wiel te krijghen/ en sijn Staten van de stozn/ daer hy haer mee siet vzeppen/ te bezyen.

De Beper-Dozt meer tot de vergrootingh van sijn eygen Hups dan dat van Oostenrijk genegen/ leent hem niet dan op goe panden/ dat de schoone Erflanden/ die de Keiser hem om veel voozdeelen verpant heeft/ ghetuygen/ in voegen dat hy hem licht begeben kan/ en vzeede met Oranckrijk maken/ en so waerde panden behouden.

Vandere Staten en vzeje Steden van Duytflandt/ van so veel Oozloggen moe/ soecken niet dan rust/ en schutsel in de stille der vzeede/ of wel in d'ondergang van 't Hups van Oostenrijk/ midts se wel weten/ dat sy/ so langh als dat boben leyt/ noyt rust sullen hebben.

De Zweden zijn magtig genoech/ niet alleen/ om 't geen/ dat sy in Duytflandt gewonnen hebben/ te bewaren/ maer om daer noch veel by te winnen. Voornamelijck nu de twist tusschen hen en de Deenen bezedicht is.

De Hertogh van Anguien/ voelt in de Keisersche/ 't geen de dapperheyt en 't belept van een kloeck Oozlogs Hoost vermaght/ op Oozlogs vulten van winnen gewent is. Onse Francopschen noch alle root van 't Beper's bloet/ de velden van Frybozgh van doode lichamen bedeckt/ en noch blank van de beenderen deser groote nederlaegh/ de voornaemste Steden van de Palatijn onder de ghehoorzaemheyt van Oranckrijk gebzacht/ 't geen dat 'er rest van 't Landt in wiik van de hals te buygen/ d'aenliggende Steden op den Rijn/ Keiserslijke gedeelten/ van de Francopschen gekomen/ hebben Francopschen ontfanghen/ en veel Franse Garnisoenen/ d'andere ontsleggen niet 't zelfde te doen: de Marechal de la Cour/ Luytenant van den Hertogh/ voozdelijck met de Francopsche Armade/ in winterleger in 's Spandts Landt gelegen hebbende/ heeft sich een waerdige Spruyt der vromigheyt van 't bloedt van Bourbon ghetoot/ quam gantsch van Palmen en Laurieren bedeckt/ weer in Oranckrijk van dese heerelijcke tocht/ om dese Trophoe aen die van Crocroy en Cheonville te voegen/ en nieuwe werpinghen te krijghen/ ten epnde van so vooz te varen.

Kozt/ 't Hups van Spanje helt van alle zijden na haer val/ en gants Kristienrijk/ van so langhe troublen/ die sy over al verweckt heeft/ moe/ besluyt tot haer verklepingh/ tot dat sy niet machtigh genoech is om de ghemeene rust te versteuren.

Zou dan de Raedt van Franckrijk / met al dese neerlagen en schaden van Spanje / en daer baghelijck haer so machtige klingen op 't hooft vallen / nu noch naer sulck een voorstellingh lusteren / so voorszdelijck voor de saken van Spanje / so schadelijck voor die van Franckrijk en haer Bondtgenoten / en so naedeelig voor de Republiکه van gants Christenrijk?

Spanje heeft met dese voorstellingh gemeent / als met een enige steen veel groote slagen te slaen.

Eerst loste sy haer met eenige onsekerheyt / of sy van den Raet van Spanje quam / dan of sy upt genuecht dooz eenige tijdingh-geber versiert is / upt voornemen van de meyningen der Princen / de gheintresseerde Staten / ende herten der Gemeenten te grondeeren ; en in cas van Approbatie / haer als 't hare te belijden / om aen al de Wereldt te doen sien / dat sy stof geeft / om de generale Vrede voor gants Christenrijk te versorgen / dat haer daer voor veel Retours sal schuldigh zijn ; en so 't niet aengenomen sy / haer te lochenen / als Bastard / en 't enige van haer Wyanden aen te rijgen / of enigh Leugenaer / en so enigh geloof / dat sy sich inbecht noch by de Neerlanders te hebben / pogen te behouden. Maer men siet wel dat dese voorstelling van den Hemel niet ingegeven is / noch upt de hersenen van Jupiter gesproten. 't is te diepen stof om upt genuecht versiert te zijn. Men spreekt er niet af / dan of er niet pet & aen waer. Dese rook / alree ober al verspreyt / maectt een vuur / hoewel 't noch verborgen en bedeckt is.

Daer by is sy voorgehestelt om soo veel als sy want te wttegh te brengen / so sy 't schadelijck voornemen van Spanje niet al upt voert. Sy is van d'aerdt der valsche tijdingen / die men jupst ruchtbaer maakt / om wat voordeel mee te doen / in de weynige tijdt datse waerlijck geloofst worden.

Spanje geloofst eerst d'inbeeldingh der France Bondtgenooten te vleyen / van Franckrijk tot een schint te stellen / en die in quaedt vermoen by Franckrijk te brengen / en de voorder ghebachten in 's een en 's anders herten te drukken.

't is voornamelijck tegens Holland dat dit stuk gemaeckt is. En Spanje geloofst dat soo 't niet 't eenemael ghelukt / het ten minste gelukken sal om de Vereenigdighde Provintien te verplichten / van hun maght van der Zee te houden / of van hen te keeren van de hulp / die Franckrijk van haer voor Wapenkercken hoop / gelijck sy voor Ghebellingen gehadt heeft / en om Franckrijk voorszbaringen te stutten / en hen de volmaking van dese voorstelling te doen vreesen / en dat hen veel beter is de Spansjaert tusschen beyden te hebben / dan so machtigen Bondtgenoot tot gebuur.

Maer 't zou / soo 't gelukte / noch schadelijcker zijn / Spanje sou denikken / dese Provintien de doodtsteek gegeven / en sich geworoken te hebben van so veel rampen / als sy hem zedert so veel tijts / hebben veroorzaakt / dooz sich so stont in 't sijn heerichappyt te gerukken / so langen Oorlog tegens hem uptgestaen / so groote Victorien behaelt / sijn Volck en gelt vermindert / sijn rust in d'een en d'andere Wereldt gebroken / en in 't hoort met hem in de staet / daer sy is / ghebracht te hebben : Godt sich dienende met kleene nederige dingghen / om de Hooghmoedige en Maghtigste deser Wereldt te verdempen.

Wat twist-appel tusschen Franckrijk en de Staten van Neerlandt? En-
gelandt